

Spijbelaar.

't Was een heete zomermiddag. Weet je wel, zoo'n middag als er maar drie of vier in een heel jaar zijn, zoo'n middag als een verschrikking, die je nachtmerrie kan zijn op koele zomeravonden, die je verschijnt met iets Medusa-achtigs, als je 's winters zoo heerlijk schaatsenrijdt.

't Was zoo'n middag, dat de zon in volle kracht straalt en brandt op de gansche oppervlakte der drie groote ramen, en je stooft met haar geelgouden glans, zooals haar stralen worden na de zeving door de neergelaten, dichtgespelde gordijnen.

Zoo'n middag, dat je je handen op den rug houdt bij 't aangaan der school, om de handen 't toesteken te beletten, omdat ze zoo warm zijn.

De kinderen waren binnengekomen, sommige bolbleek, anderen vuurrood van de hitte. O, die voorhoofden met dat parelend zweet op de slapen!

O, die moede zuchtjes, dat niet weten, waar je 't zoeken moet van de warmte! Die akelige stilte, die rondwaart in het zondoorglansde lokaal, met zijn begoten vloer. — Ik kan rillen van angst, als ik bij

't naderen van den zomer aan dat drie- of viertal denk.

Ik kan tegen 't eind van Augustus met een zuchtje van verlichting zeggen — „hé, nu zullen we er wel door zijn.”

De kinderen moeten sommen maken op hun lei. Want papier en inkt was hun onder de gegeven omstandigheden niet goed toe te vertrouwen.

Langzaam wandelde ik de klas door — en daar lag Leen op de achterste bank over zijn lei heen, met 't hoofd op de armen.

Leen was een groote, sterke jongen. Niet dom, maar lang niet knap, niet leelijk, maar lang niet mooi.

Tamelijk gelijkmoedig, tamelijk onverschillig, zoo'n jongen, dien je totaal vergeet als je eens uitpakt over je klas, heelemaal niet behoorend tot een type. Leen veroorzaakte me nooit den minsten last, maar plezier had ik volmaakt niet van hem — een jongen zonder kleurschakeeringen.

„Hola, Leen,” zei ik en trok hem bij zijn mouw, meenend, dat hij in arenmoede de brui aan 't sommenmaken had gegeven.

Geen beweging in Leen.

„Kom Leen, aan 't werk,” her-

haalde ik en trok hem nog eens maar nu zijn arm grijpend.

„Hè — watte?”

Leen heft, niet herkenkend, 't hoofd op. — Leen heeft geslapen.

Er komt eenige beweging in de kinderen rond hem heen, zoodat Leen nu heelemaal wakker wordt.

Hij wordt nog rooder, grijpt zijn grift en buigt zich over zijn lei, om als een razende aan 't werk te gaan.

„Ben je ziek, Leen?” vraag ik. belangstellend, want ik vermoed wel, dat de warmte *alleen* niet zoo'n invloed op Leen gehad heeft.

„Nee juffrouw.”

„Wat scheelt er dan aan?”

„Niks, juffrouw.”

„Maar hoe kom je dan zoo?”

„Ik heb zoo'n slaap, Juffrouw!”

De jongens en meisjes rondom hem hebben meegelusterd. Nu zegt een klein moederlijk meisje: „Hij mot iederen ochtend zoo vroeg op, juffrouw.”

„Zoo Leen, moet je zoo vroeg op? Hoe vroeg dan wel?”

„Vier uur, juffrouw.”

„Waarom?”

„Ik ben bij een melkboer. Daar mot ik om half vijf wezen.”

„En hoe laat ga je 's avonds naar bed?”

789

„Tien uur of halfelf.”

„Maar waarom niet eer?”

„Ik ben 's avonds ook bij dien boer. — 't Is een jonge baas, hij kan nog geen knecht nemen, hij heit mijn alleen. En nou moest ik daar net karnemelk brengen op den Trekweg.”

Arme ziel, daar had hij bijna een uur geloopt, in de hitte, tusschen twee schooltijden in!

Ik zei niets meer, en Leen begon weer te rekenen. Maar een half uur later lag hij weer op zijn lei. Hij zat op de achterste bank en dus viel 't slaapwekkend voorbeeld niet zoo in 't oog. Ik liet hem rustig slapen en wenkte de rest, om hem eveneens met rust te laten.

We waren de heete dagen door. 't Was in September, op een heerlijken morgen van den beginnenden herfst — en daar was Leen er niet. Geen boodschap, niets.

„Hé, is Leen ziek? vroeg ik verwonderd, want hij was een van die kinderen, die zonder nu zoo uitdagend gezond er uit te zien, toch nooit wat mankeerden en nooit flousjes vertoonden van jarige tanten enzoovoort.

„Nee, juffrouw” zei 'zijn buurjongen. „Waar is hij dan?”

„Zijn baas is ziek en nu moet hij al 't werk alleen.”

„Zoo”, zei ik ontevreden, want ik begon juist met den grootsten, gemeenen deeler — vervelend dat Leen nu zóó verzuimde.

Ik vulde op mijn lijst in 't: zonder verlof en diende mijn beklag in bij den „bovenmeester.”

's Middags verscheen Leen. De bovenmeester had hem beneden reeds gezegd, dat hij 't voor dezen keer door de vingers zou zien, maar dat hij morgen moest komen.

„Heb je den meester goed begrepen, Leen?” vroeg ik hem.

„Ja, juffrouw.”

En den volgenden morgen was Leen er weer niet.

's Middags ving ik Leen op, toen hij de speelplaats opholde.

„Waar heb je gezeten?”

„Mijn baas is ziek.”

„Maar jongetje, daar mag jij niet voor thuis blijven. Dat weet je nu, meester heeft 't je gisteren uitgelegd. 't Gaat op de lijst van onwettig verzuim. Ik zal een brief aan je vader schrijven. Je baas moet dan maar een ander nemen in de schooluren.”

„Mijn baas heit geen ander.” En toen, zachter: „Mijn baas kan geen ander betalen — 't is een jonge

baas — hij is pas begonnen — pas getrouwd —”

„Wat scheelt hij?” vroeg ik geïroerd door de sympathie, die uit Leens oogen sprak.

„Koors.”

„Nu, misschien is 't dan wel gauw beter,” zei ik troostend, 't hopen voor den baas, voor Leen en voor mezelf, want ik vond 't hard om in deze zaak strenge maatregelen te nemen.

Den volgenden morgen was Leen er weer niet en een brief naar zijn vader ging in zee.

Ja, ik weet niet precies meer, hoe toen de leerplichtsformaliteiten elkaar opvolgden, want daar ik met de Leerplicht niets meer te maken heb, is me dat wettelijk gedoe ontschoten. Enfin, Leen kreeg een heel risje onwettige verzuimen — en Leen bleef drie weken lang zoo nu en dan maar eens een ochtendje komen.

Op zekeren middag speelde ik mijn laatste, mijn eigen — en geen Leerplichtskaart uit.

„Hoor eens Leen,” zei ik, nu hebben de jongens weer wat nieuws geleerd, waar je niet bij was. Je raakt schandelijk ten achter, dat merk je zelf. — Als je nu weer een ochtend verzuimt, dan zal ik aan den bovenmeester zeggen, dat ik je niet

meer in deze klas gebruiken kan, omdat je te dom bent — dan moet je naar een lagere. Is de baas dan nog altijd niet beter?"

"Nee —" zei Leen en zijn stem klonk heesch, „hij is vanochtend gestorven — nou hoef ik al niet eens meer te verzuimen."

"O — dat is vreeselijk" zei ik verschrikt, want ik dacht aan wat Leen eerst gezegd had: pas begonnen — pas getrouwd — hij kan geen ander betalen —".

En mijn spijbelaar, met zijn risje onwettige verzuimen, was hem, voor wie weet welk bloedgeld trouw gebleven tot den dood.

Den derden dag na dit gesprek tusschen Leen en mij, was Leen er weer niet.

"Ziek?" vroeg ik zijn buurjongen.

"Nee, juffrouw, hij riep over de heining, dat hij niet meeding."

"Waarom niet?"

"Dat weet ik niet."

Nu werd ik boos. Leen scheen dus te spijbelen voor zijn plezier, vandaag, dat werd erg vervelend.

En er welde al zoowaar iets op van de gedachte: „Wie weet, of al dat hulpbetoon niet meer be-
wezen werd om de straat dan om den baas —."

Door toevallige omstandigheden

moest ik dien dag een uur vroeger weg en zoo ging ik om half twaalf over een der dijken, die in de toekomst straten zullen worden. Ik was dus aan de uiterste grens der stad, en wel waar een der armste en volkrijkste buurten eindigt.

Guur vloog de Octoberstorm over de wijde vlakte rechts van mij.

De regen sloeg door de lucht, met hagel vermengd. Ik had mijn kraag opgezet en ging zoo vlug ik kon tegen de stormvlagen in, om de ellendige, troosteloze omgeving te ontkomen.

Want links naderde de stad, en mijn heerlijke, mooie lieve stad leek hier een afgrijselijk monster, een poliep, die nader kruipt met tientallen van armen, welke de menschen hebben afgekapt — en dan hebben ze hier en daar de wondplekken fel wit, of koolzwart besmeerd — en ook verder dan die wondplekken liggen stukjes van de afgekapte armen, eenzame rijtjes huizen, verweg staande van de laatste straat.

Om 't troosteloze van alles nog te verhoogen, stond vóór een dier rijtjes huizen een lijkwagen — de dragers, weinig in getal, plakten als zwarte figuurtjes vast tegen het grijswitte geveltje, met de witte,

neergelaten-gordijn-plekken. — Eéne volgkoets stond op den dijk, de paarden den kop diep gebogen tegen den aanvliedenden storm in, die zooveel pijnigend-kille hagel meevoerde.

Toen ik naderkwam, trof een figuurtje mij. — Naast de deur stond een knaap op klompen. — Alleen stond hij daar, van de dragers af, ineengezakt tegen den grijswitten muur, zijn hoofd voorover, zijn handen in zijn zakken, lijdelijk zich verzettend tegen de rukwinden, overstromd door den regen, gesteenigd door den hagel.

't Was Leen! 't Was mijn spijbelaar, die zijn' jongen baas niet zonder afscheid wilde laten heengaan, ondanks „onwettig verzuim", ondanks verlaging.

Hij zag me niet, hij hief 't hoofd niet op, toen ik langs kwam.

Ik heb niets tegen Leen gezegd, van dien ochtend. Als souvenir bleef bij mij achter een innige sympathie voor den onverschilligen, niet-genuanceerden Leen, want steeds zag ik hem weer voor me als op dien ochtend: hoofdfiguur van deze apotheose der Troosteloosheid — mijn spijbelaar.

NANNIE VAN WEHL.